

*Frankenstein
aneb novodobý
Prométheus*

MARY SHELLEYOVÁ

Frankenstein

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cooboo.cz
www.albatrosmedia.cz

Mary Shelleyová

Frankenstein – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

*Frankenstein
aneb novodobý
Prométhéus*

COO
BOO

MARY SHELLEYOVÁ

Přeložil Martin Pokorný

CooBoo Classics Svazek 7

COO
BOO

Edici řídí Michal Kolezsar

Epilogue © Ladislav Nagy, 2021

Cover design © Hana Mičková, 2021

Translation © Martin Pokorný, 2021

ISBN tištěné verze 978-80-7661-243-3

ISBN e-knihy 978-80-7661-398-0 (1. zveřejnění, 2022) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-7661-399-7 (1. zveřejnění, 2022) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-7661-397-3 (1. zveřejnění, 2022) (ePDF)

Snad žádal jsem tě, Tvůrce, bys z hlíny mé
mi uhnět člověka? Snad žádal jsem tě, bys
mne z temnot vyzvedl?

Ztracený ráj

*Vilému Goodwinovi,
autoru Politické spravedlnosti, Caleba Vilémse atd.,
tyto svazky
v úctě připisuje
autor*

Předmluva k prvnímu vydání (1818)*

Podle názoru dr. Darwina** a některých německých fyziologů není zcela vyloučeno, že by k událostem, na nichž se toto smyšlené vyprávění zakládá, mohlo skutečně dojít. Ani náznakem v podobné představy nevkládám seriózní víru, nicméně jejich volbu za základ beletristického díla jsem nechápala jako pouhé splétání nadpřirozených hrůz. Událost, která činí celý příběh zajímavým, nevykazuje ony vady, jež jsou všem jednoduchým historkám o strašidlech či kouzlech vlastní. Lákala mě novotou situací, k nimž je úvodem, a i když je vyloučeno, aby příslušný děj hmotně proběhl, přece jen imaginaci skýtá hledisko vhodné k soubornějšímu a suverénnějšímu narýsování lidských emocí, než by tomu bylo u běžného líčení skutečných událostí.

Snažila jsem se tedy zachovat věrnost základním principům lidské přirozenosti, ale neostýchala jsem se inovací v jejich kombinacích. Shodné pravidlo sleduje tragické básnictví *Íliady*, Shakespeare v *Bouři* a *Snu noci svatojánské* a především Milton ve *Ztraceném ráji*, a i ten nejskromnější spisovatel, který se svou prací snaží pobavit sebe či druhé,

* První vydání vyšlo anonymně a autorem předmluvy je Percy Bysshe Shelley. Viz níže, str. 16. – Pozn. překl.

** Mínen je Erasmus Darwin (1731–1802), dědeček autora spisu *O původu druhů* Charlese Darwina. – Pozn. překl.

může v prozaické tvorbě využít licenci či lépe řečeno pravidlo, z jehož přijetí vzešlo tolik skvostných kombinací lidských citů v dílech svrchované poezie.

Situace, jež je východiskem příběhu, vzešla z běžné konverzace. Ta se rozeběhla zčásti pro pobavení, zčásti kvůli procvičení zatím nevyzkoušených duševních schopností. K tomu se pak – jak práce postupovala – přimísily další pohnutky. Rozhodně mi není lhostejné, jak na čtenáře zapůsobí morální tendence zachytitelné v emocích a postavách, jež kniha obsahuje, nicméně má hlavní snaha v tomto směru byla napřena k tomu, abych se vyhnula vysilujícímu účinku současných románů a abych předvedla půvab rodinných pout a přednosti humanity a ctnosti. U různých mínění, jež přirozeně vycházejí z hrdinovy povahy a situace, rozhodně není záhodno předpokládat, že je zastávám sama, a stejně tak není namístě vyvozovat z následujících stránek názorový příklon k jakékoli filosofické nauce.

Pro autorku je zajímavým faktem, že příběh započal v témže majestátním kraji, který tvoří hlavní dějiště, a ve společnosti, na kterou nutno vzpomínat se steskem. Léto roku 1816 jsem strávila nedaleko Ženevy. Bylo chladno a deštivo, po večerech jsme se shlukovali u planoucího ohně a občas si krátili čas německými duchařskými historiemi, které nám padly do rukou. Tato vyprávění v nás podněcovala hravé puzení k nápodobě. Ještě se dvěma přáteli (příčemž pero jednoho z nich by dokázalo stvořit vyprávění pro veřejnost mnohem lákavější než cokoli, co kdy napíšu já) jsme se dohodli, že každý z nás napíše příběh založený na nějaké nadpřirozené události.

Počasi se však náhle zlepšilo, mí dva přátelé vyrazili na cestu po Alpách a ve velkolepých scenériích, jež toto pohorí nabízí, pustili všechny vidiny duchů z hlavy. Následující vyprávění bylo jako jediné dovedeno ke konci.

Předmluva ke třetímu vydání (1831)

Když se nakladatel knižní řady Standard Novels rozhodl vydat i *Frankensteina*, požádal mne o sepsání zprávy o tom, jak příběh vznikl. Ochotně to činím tím spíše, že mi to navíc umožňuje podat obecnou odpověď na otázku, kterou mi lidé velmi často kladou – totiž jak mne vlastně v dívčím věku vůbec napadlo představit si něco tak odpudivého a ještě to navíc dopodrobna vyličit. Sice o osobních záležitostech nerada veřejně mluvím, ale jelikož má zpráva poslouží jen jako dodatek k již hotovému dílu a bude se omezovat na témata, jež souvisejí výhradně s mým autorstvím, nemám důvod si tento dodatek v osobním tónu vyčítat.

Není nijak zvláštní, že coby dcera dvou významných literárních osobností jsem od útlého věku uvažovala o spisovatelství. Už jako malé dítě jsem čmárala po papírech a ve volném čase mne nejvíce bavilo „psát“. Měla jsem však ještě milejší potěšení, a tím bylo snování fantazií a rozvíjení nápadů, jejichž tématem byl sled imaginárních událostí. Mé snění bylo fantastičtější než mé spisování a skýtalo mi větší potěšení. Při psaní jsem byla imitátor: namísto abych zaznamenávala vlastní nápady, napodobovala jsem cizí invenci. Mé spisování bylo určené přinejmenším jednomu dalším očím, očím mé kamarádky a družky z dětství, zatímco sny byly jen moje: nikomu jsem je nepopisovala, byly mi

útočištěm, když mne něco tísnilo, a nejryzejším potěšením, když jsem byla svobodná.

Skoro celé dětství jsem prožila na venkově a z podstatné části ve Skotsku. Občas jsem navštívila i malebnější oblasti, avšak mým hlavním místem pobytu byly pusté a chmurné severní břehy řeky Tay poblíž Dundee. Ve vzpomínce je prohlašuji za pusté a chmurné, ale tehdy mi takové ne připadaly. Byly vzhledem k řídce osídlenosti a příjemným světem, v němž jsem se – nikým nesledována – mohla stýkat s výtvary své fantazie. I tehdy jsem psala, ale v tom nejprizemnějším stylu. Má skutečná tvorba, vzletné preludy mé imaginace, se rodila a vyrůstala pod stromy na pozemku přiléhajícím k našemu domu nebo na zšeřelých úbočích blízkých nezalesněných hor. Hrdinkou mých vyprávění jsem nebyla já. Život se mi jevil jako cosi příliš obyčejného. Nedokázala jsem si představit, že by se mým údělem mohly stát romantické stesky či podivuhodné události. Nebyla jsem ale omezena na vlastní identitu a mohla jsem čas zaplnit výtvary, jež pro mne byly v daném věku mnohem zajímavější než moje vlastní vjemy.

Později se můj život stal rušnějším a fikci nahradila skutečnost. Mému muži však od první chvíle velice šlo o to, abych prokázala, že činím čest jménu svých rodičů, a zapjala se do análů slávy. Neustále mě pobízel, abych se domohla literární slávy, která v té době zajímala i mne, přestože dnes už k ní jsem nekonečně lhostejná. Přál si, abych psala, a v první řadě si přitom nesliboval, že hned vytvořím něco pozoruhodného, nýbrž chtěl sám posoudit, nakolik v sobě mám příslib lepších věcí do budoucna. Já ale nic nepodnikla. Čas mi zabíralo cestování a starost o rodinu – a jediným literárním zaměstnáním, které poutalo můj zájem, bylo studium pomocí četby a duševní zdokonalování v rozhovorech s jeho mnohem kultivovanějším duchem.

V létě roku 1816 jsme navštívili Švýcarsko a zabydleli se v sousedství lorda Byrona. Zpočátku jsme volné chvíle trávili na jezeře nebo touláním po jeho březích a jediným, kdo pracoval perem, byl lord Byron, který v té době psal třetí zpěv *Childe Haroldovy pouti*. Jak nám své ideje, zahalené do básnického svitu a harmonie, postupně představoval, vtiskávaly božskou pečeť krásám nebe i země a my spolu s nimi pociťovali jejich záři.

Počasí však toho léta bylo deštivé a nevlídné a neustálý déšť nás mnohdy na řadu dní donutil zůstat v domě. Do rukou nám padlo několik svazků duchařských historií, přeložených z němčiny do francouzštiny. Jednou byla historie nestálého milence, který se v okamžiku, kdy chtěl obejmout nevěstu, s níž byl právě oddán, ocitl v náručí bledého ducha té, kterou opustil. Jinou byl příběh o hříšném zakladateli rodu, jehož strašným prokletím bylo, že všem mladším synům svého zakletého domu udělil polibek smrti přesně ve chvíli, kdy překračovali práh dospělosti. Jeho gigantická přízračná podoba, oděná jako duch z *Hamleta* v brnění, ale se zdviženým hledím, byla spatřována v noci za mihotavého svitu měsíce a zvolna procházela šerou chodbou. Silueta zmizela ve stínu hradních zdí, ale záhy nato se rozlétla brána, bylo slyšet kroky, otevřely se dveře komnaty a on přistoupil k lůžku rozkvétajících mladíků, ukolébaných posilujícím spánkem. Tvář měl pokrytu věčnou lítostí, když se shýbal a líbal na čelo chlapce, kteří od té chvíle uvažovali jako květy s přestřiženým stonkem. Nikdy znovu jsem ty příběhy neměla v rukou, ale jejich děj mám v mysli vryt stejně zřetelně, jako bych je četla včera.

„Každý z nás napíše duchařskou historii,“ navrhl lord Byron a nápad byl přijat. Byli jsme čtyři. Vznesený básník začal rozvíjet vyprávění, jehož zlomek zveřejnil v závěru poémy *Mazeppa*. Shelley – jehož hlavním nadáním je zachycení představ a pocitů v záři oslnivých obrazů a v hudebnosti nej-

lahodnějších veršů, jakých je naše řeč schopna, nikoli vymyšlení konstrukce příběhu – začal s vyprávěním založeným na zážitcích ze svého mládí. Chudák Polidori dostal jakýsi příšerný nápad: dáma s lebkou namísto hlavy byla tímto způsobem vytrestána za to, že se dívala klíčovou dírkou – už si nepamatuji nač –, ale samozřejmě to bylo něco šokujícího a odsouzeníhodného; když se pak ale ocitla v horší bídě než proslulý Tom z Coventry, nevěděl už, co si s ní počít, a musel ji odklidit do hrobky Kapuletů, neboť nikam jinam se nehodila. Oba slavní básníci, znechucení těžkopádností prózy, se úkolu, který jim nevyhovoval, také rychle zbavili.

Já se snažila *vymyslet příběh*, příběh srovnatelný s těmi, které nás k danému úkolu podnítily: takový, aby oslovil tajuplné obavy, skryté v naší přirozenosti, a vyvolal znepokojivou hrůzu, takový, aby se čtenář bál otočit hlavu, aby mu tuhla krev a bušilo srdce. Pokud ničeho z toho nedosáhnu, nebude má duchařská historie hodná svého jména. Přemýšlela jsem, dumala jsem, vše nadarmo. Pociťovala jsem onen tupý nedostatek invence, který je nejhorším spisovatelským prokletím, když na naše úzkostlivé modlitby odpovídá jen malátné nic. Napadl vás příběh?, ptali se mě každé ráno, a já byla den po dni nucena odpovědět skličujícím Ne.

Řečeno se Sanchou Panzem, každá věc musí mít začátek a ten začátek musí souviset s něčím, co předcházelo. Podle Indů svět spočívá na slonovi, ale slona postavili na želvu. Nutno poníženě přiznat, že invence nespočívá ve stvoření z ničeho, nýbrž z chaosu: na prvním místě musí být dodán materiál. Invence může obdařit tvarem temná a beztvářá jsoucna, ale nemůže je sama přivést k existenci. U všeho, co souvisí s objevováním a vymyšlením, a to i v oblasti imaginace, se nám neustále připomíná historka o Kolumbovu vejci. Invence spočívá ve schopnosti chopit se potenciálu určitého námětu a ve schopnosti utvářet a formovat představy, které námět sugeruje.

Pozorně, ale takřka mlčky jsem naslouchala mnoha dlouhým rozhovorům lorda Byrona a Shelleyho. Jeden byl věnován diskusi o různých filosofických naukách, mimo jiné o povaze životního principu a o otázce, zda je pravděpodobné, že bude kdy odhalen a veřejně znám. Básníci spolu hovořili o pokusech dr. Darwina* (příčemž mi teď nejde o to, co doktor skutečně provedl nebo co si sám přisuzoval, nýbrž o to, co mu bylo přirčeno v onom rozhovoru), který ve skleněné schráně ponechal kus nudlí tak dlouho, až se jakýmsi mimořádným působením začal cíleně pohybovat. Takto k poskytnutí života nedojde. Snad dojde ke znovuoživení mrtvol (příklad podobných dějů poskytl galvanismus), snad se podaří vyrobit složky živého tvora, sestavit je a obdařit životním teplem.

Během rozhovoru se setmělo, dokonce i minula hodina duchů, než jsme šli spát. Když jsem položila hlavu na polštář, neusnula jsem – a zároveň se nedá říct, že bych přemýšlela. Mimoděk se mne zmocnila má obraznost, vedla mě a obdařovala sled obrazů, které se mi vynořovaly v myslí, zřetelností, jež se zcela vymyká obvyklému snění. Se zavřenýma očima, avšak pronikavě jsem v duchu viděla, jak pobledlý vyznavač neblahých umění klečí před věcí, kterou sestrojil. Viděla jsem roztažený odpudivý přízrak člověka, který poté účinem jakéhosi mocného mechanismu projevil znaky života a zachvěl se podivným, napůl živým pohybem. Musí to být děsivé, neboť důsledek každé lidské snahy napodobit ohromné soukolí Stvořitele světa by byl nutně nanejvýš děsivý. Dosažený úspěch by umělec vystrašil a on by od svého odporného díla v hrůze prchl. Doufal by, že předaná jiskérka života, bude-li ponechána bez opatrování, pohasne a že ta věc, jíž se dostalo tak nedokonaléhooživení, znovu poklesne v mrtvou hmotu; spal by ve víře, že

* Viz výše, pozn. 2 na str. 9. – Pozn. překl.

hrobové ticho navždy zdusí pomíjivou existenci té odpor-
né mrtvoly, v níž předtím viděl kolébku života. Spí, ale cosi
ho probudí: otevře oči a ta strašná věc stojí u jeho lože, od-
tahuje záves a pohlíží na něj žlutavýma, vodnatýma, avšak
přemýšlivýma očima.

Mé oči se otevřely hrůzou. Ty představy ovládly mou
duši natolik, že mnou probíhalo vystrašené mrazení a já
toužila vyměnit hrůzný výjev vlastní fantazie za skutečnost
kolem sebe. Dodnes vidím tu místnost, tmavou parketovou
podlahu, zavřené okenice, jimiž se prodírá světlo měsíce,
a pocit blízkosti skelného jezera a vysokých bělostných Alp.
Odporného fantóma jsem se nebyla s to zbavit – pronásle-
doval mne dál. Musím zkusit myslet na něco jiného. Vrátila
jsem se v duchu ke své duchařské historce – své nešťastné
a úmorné duchařské historce! Kdyby se mi tak podařilo vy-
myslet příběh, který by čtenáře poděsil tak, jako jsem oné
noci byla vyděšena já!

Ten nápad byl rychlý jako světlo a stejně tak povzbudi-
vý. „Mám to! Co poděsilo mne, poděsí i druhé; stačí, když
popíšu ten přízrak, který mne pronásledoval v půlnočním
snu.“ Den nato jsem oznámila, že mne *napadlo vyprávění*.
Hned ten den jsem začala slovy: „Završení své dřiny jsem
spatřil jedné pošmourné listopadové noci,“ a prostě jsem jen
zaznamenala hrůzy ze svého vidění.

Nejprve jsem uvažovala jen o krátkém vyprávění na pár
stran, ale Shelley mne pobízela, ať myšlenku rozvinu obšír-
něji. Nejsem manželovi zavázána za jedinou událost děje
a v podstatě ani za žádnou emoční linku, nicméně nebýt
jeho povzbuzování, nezískal by text podobu, v níž byl před-
staven veřejnosti. Výjimkou je předmluva: nakolik si vzpo-
mínám, napsal ji výhradně on.

Nyní tak své hrůzné dítko znovu vysílám do světa a pře-
ji mu zdar. Mám je v lásce, neboť bylo plodem šťastných
dní, kdy smrt a žal byla pouhá slova, jež v mém srdci nena-

cházela žádnou skutečnou odezvu. Jeho stránky vypovídají o mnoha procházkách, projížďkách a rozhovorech, kdy jsem nebyla sama – a toho, jenž mi přitom byl společníkem, už na tomto světě nikdy nespatřím. To však je moje věc; pro mé čtenáře jsou tyto vzpomínky nepodstatné.

Už jen stručně k provedeným úpravám. Jsou především stylistické. Nezměnila jsem žádný úsek děje, neuvedla do příběhu žádné nové představy ani situace. Upravila jsem text tam, kde svou smělostí mohl narušit sledování děje, a tyto změny jsou takřka všechny na počátku prvního dílu. V celé knize jsou omezeny výhradně na místa, jež jsou dějovými doplňky; jádro a podstata příběhu zůstávají nedotčeny.

V Londýně 15. října 1831

M. W. S.

I. DÍL

První dopis

Paní Savillová
Anglie

Petrohrad, 11. prosince 17__

Potěší Tě zpráva, že zahájení podniku, na který jsi pohlížela s tak temnými předtuchami, neprovázela žádná pohroma. Včera jsme připluli a mým prvním úkolem je ujistit mou drahou sestru, že se mi daří dobře a že na zdar svého plánu pohlížím se silící jistotou.

Petrohrad leží mnohem severněji než Londýn a při procházce ulicemi cítím, jak mě do tváří pleská lehký severák, který mi zoceluje nervy a naplňuje mě radostí. Rozumíš tomu pocitu? Vítr putující z krajů, k nimž nyní sám mířím, mi dává poznat chuť těch mrazivých podnebí. Fantazie podnícené tímto vanutím příslibu jsou zanícenější a zřetelnější. Marně přesvědčuji sám sebe, že severní pól je místem ledu a pustoty; mé představivosti se stále znovu předestírá coby kraj radostný a krásný. Slunce tam je, Margareto, neustále vidět: jeho široký disk se vždy jen zlehka dotkne obzoru a rozlévá neustálou záři. Sníh a mráz – důvěřuji-li, sestro, dřívějším průzkumníkům – jsou odtamtud vypořádány a při plavbě přes klidné moře budeme možná zavátí k zemi, jež svou krásou a svými divy překoná každý doposud objevený kraj obydlené země. Jeho plody a podoby budou možná stejně nesrovnatelné, jako jsou v oněch neobjevených samotách unikátní fenomény nebeských těles. Vždyť v zemi věčného světla se lze nadít čehokoli! Snad tam objevím zázračnou sílu, jež přitahuje jehlu, snad podří-

dím zákonu tisíc nebeských pozorování, u nichž je zapotřebí jen této jedné cesty, aby se jejich zdánlivá excentricnost změnila ve shodu. Ukojím svou planoucí zvědavost pohledem na doposud nikdy nenavštívený díl světa a možná vykročím po půdě, do níž se do té doby neotiskla lidská noha. To jsou má lákadla a postačují k tomu, aby překonala veškerý strach z nebezpečí či smrti a přiměla mne zahájit tuto namáhavou plavbu s blahem, jaké cítí dítě, když se s kamarády o prázdninách vypraví ve člunu na objevitelskou cestu po řece u rodného domu. I kdyby ale všechny pronesené domněnky byly nepravdivé, nepopřeš nedocenitelný prospěch, který přinesu celému lidstvu až do posledního pokolení, jestliže u pólu objevím trasu do zemí, k jejichž dosažení je v současnosti zapotřebí mnoha měsíců, nebo odhalím tajemství magnetu, k němuž lze – pokud vůbec – dospět jedině podnikem, jako je ten můj.

Tyto úvahy rozptýlily rozrušení, s nímž jsem dopis začínal psát, a nyní cítím, jak mi v srdci plane nadšení, jež mne povznáší k nebesům – neboť nic nepřispívá ke zklidnění myslí tak jako pevně vytčený cíl, bod, k němuž může duše upnout duchovní zrak. Nynější výprava bývala oblíbeným snem mých dětských let. Se západem jsem četl popisy cest podnikaných v naději, že se přes moře kolem pólu dopluje do severního Tichomoří. Možná si vzpomínáš, že jediným titulem v knihovně strýčka Thomase byla souborná historie objevitelských výprav. Mé vzdělání bylo zanedbané, ale vášnivě rád jsem četl. Studoval jsem ty svazky dnem i nocí, a čím důvěrněji jsem je znal, tím větší lítost jsem jako dítě cítil při zjištění, že přání, jež otec vyřkl na smrtelném loži, strýci zakazovalo povolit mi, abych se vydal za životem mořeplavce.

Tyto vidiny vybledly, když jsem poprvé poznal verše básníků, kteří proudy svojí řeči uchvátili moji duši a povznegli ji k nebesům. Též jsem se stal básníkem a prožil jeden rok

v ráji mnou stvořeném; snil jsem, že se i mně dostane výklenku v tom chrámu, jenž uctívá Homérovo a Shakespearovu jméno. Sama dobře víš, jak moc jsem selhal a jak těžce jsem zklamání nesl. Leč právě v té době jsem zdědil bratrancovo jmění a mé myšlenky se navrátily do dřívější dráhy.

Od chvíle, kdy jsem se pro tuto výpravu rozhodl, uplynulo šest let. Dodnes si vzpomínám na okamžik, kdy jsem se zasvětil tomu velkolepému podniku. Začal jsem otužováním těla. Doprovodil jsem velrybáře při několika výpravách do Severního moře, dobrovolně jsem se vystavoval zimě, hladu, žízní i bdění, přes den jsem mnohdy pracoval tvrději než námořníci a noci jsem zasvěcoval studiu matematiky, teoretické medicíny a oněch oborů fyziky, z nichž lze při lodní expedici načerpat nejvíc prospěchu. Dvakrát jsem se nechal zverbovat jako druhý důstojník na grónskou velrybářskou loď a povinností jsem se zhostil výtečně. Musím přiznat, že jsem byl hrdý, když mi kapitán na lodi nabídl druhou nejvyšší hodnost a svrchovaně naléhavě mne přemlouval, abych setrval – natolik si cenil mých služeb.

Nuže, drahá Margareto, nezasluhuji si snad dosáhnout významného cíle? Mohl jsem strávit život v přepychu a pohodlí, avšak nade všechna lákadla, jež mi bohatství nastavělo do cesty, jsem si cenil slávy. Kéž by jenom nějaký povzbudivý hlas odpověděl kladně! Má odvaha a odhodlání jsou pevné, avšak naděje kolísají a duše je často stísněná. Chystám se vydat na dlouhou a těžkou plavbu, jejíž nejtěžší okamžiky si vyžádají veškerou mou udatnost; budu muset nejenom vlévat kuráž, ale někdy budu nucen pobídnout i sebe, když se druzí vzdají.

Pro cestování po Rusku je nynější roční doba nejpříznivější. Saně letí po sněhu jako vítr, pohyb je to ladný a podle mne mnohem příjemnější než v anglickém dostavníku. Mráz je snesitelný, když se člověk zachumlá do kožichu, a sám jsem se již tímto úborem oděl; je totiž velký rozdíl,

jestli chodíš po palubě, anebo celé hodiny jen sedíš a krev ti může v nehybném těle doslova zmrznout v žilách. Nemám v úmyslu přijít o život už na silnici mezi Petrohradem a Archangelskem.

Do zmíněného města se vydám za dva či tři týdny. Mám v úmyslu najmout si tam loď – to je snadné, jenom za majitele zaplatíš pojistku – a zverbovat mezi muži navyklými na lov velryb námořníky v počtu, který mi bude připadat nezbytný. Vyplout hodlám až v červnu. A kdy se vrátím? Ach drahá sestro, jak bych mohl takovou otázku zodpovědět? Pokud dosáhnu úspěchu, uplyne před naším dalším shledáním přemnoho měsíců, možná i let; a pokud neuspěji, uvidíš mne buď záhy, nebo už nikdy.

Sbohem, má drahá a obdivuhodná Margareto. Nebesa nechť Tě zasypou požehnáním a mne ať ochrání, abych mohl zas a znova vzdávat díky za všechnu Tvou lásku a laskavost.

Tvůj milující bratr
R. Walton

Druhý dopis

Paní Savillová
Anglie

Archangelsk, 28. března 17__

V obklíčení sněhem a mrazem se čas vleče, avšak současně se podniká další krok v zájmu mého podniku: pronajal jsem si loď a nyní mě zaměstnává shánění námořníků. Již přijaté mužstvo působí spolehlivým dojmem a zcela nepochybně prokazuje nezdolnou nebojácnost.

Trpím však nedostatkem, který se mi zatím nedaří nijak zacelit, a nenaplněnost této touhy je pro mne hlubokou ranou: nemám tu žádného přítele, Margareto. Když žhnu nadšením z úspěchu, nikdo se mnou radost nesdílí, a když na mne padne zklamání, nikdo se mne nepokusí pozvednout z tísně. Jistě, svěřuji své myšlenky peru – ale to je pro sdělování pocitů tak nedokonalý nástroj! Toužím po společnosti někoho, kdo by mé emoce dokázal prožívat se mnou a jehož oči by odpovídaly mým. Klidně mne, drahá sestro, považuj za romantika, já však absenci přítele pociťuji velmi palčivě. Nemám nablízku nikoho laskavého a přec smělého, obdařeného myslí kultivovanou i nespoutanou, s podobnými zálibami, jaké mám sám, aby mi mé plány schválil anebo je zbavil chyb. Jak podstatně by takový přítel napravil nedostatky Tvého nebohého bratra! Při činnosti jsem příliš zanícený a obtíže mne dráždí, ale ještě horším neduhem pro mne je, že jsem samouk – vždyť až do čtrnácti let jsem pobíhal jako divé zvíře po lukách a četl jenom cestopisy z polic strýčka Thomase. V uvede-